

در گفت و گو با دکتر رضا شیوا،

مدیر عامل مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد عنوان شد:

مقررات، نباید مانع رقابت شود

گفتگواز: محسن ایلچی

اشاره

مدت هاست که همه صاحب نظران و دست اندرکاران بازار پول و سرمایه کشور به این توافق جمعی رسیده اند که مهمترین علت فقدان کارایی نظام بانکی کشور، هماتا دولتی بودن آنها و فقدان شرایط برای رقابت است و به همین دلیل، از چند سال پیش، برای ایجاد فضای رقابتی و افزایش کارایی نظام بانکی دولتی مقرر شد که به مؤسسات مالی و اعتباری غیردولتی و بانک های خصوصی هم اجازه حضور و فعالیت در این بازار داده شود و به دنبال این تصمیم، گام هایی هم در این راه برداشته شد و مؤسسات غیردولتی مزبور به این عرصه پا گذاشتند. اما اکنون پرسش هایی از این دست مطرح است. - مؤسسات اعتباری غیر دولتی و بانک های خصوصی تا چه حدی توانسته اند نقش واقعی خود را در بخش مالی کشور ایفا کنند و میزان موفقیت آنها در زمینه های خدمات مختلف چقدر است؟ - مؤسسات اعتباری غیر دولتی و بانک های خصوصی چه سهمی از بازار مالی و اعتباری را توانسته اند به خودشان اختصاص دهند؟ آیا همین مقدار را هم سیستم بانکی دولتی نمی توانست پاسخگو باشد که مؤسسات اعتباری غیر دولتی وارد صحنه شدند؟

- یکی از اهداف اولیه در تاسیس مؤسسات اعتباری غیردولتی و بانک های خصوصی که به نوعی شعار هم تبدیل شده بود، ایجاد فضای رقابتی برای افزایش کارایی سیستم بانکی دولتی بود. حال با توجه به اندازه های اقتصادی سیستم بانکی دولتی و گستردگی آن در سراسر کشور و مقایسه آن با ابعاد کوچک مؤسسات اعتباری غیر دولتی و بانک های خصوصی، آیا اینگونه مؤسسات جدید واقعاً توانایی عرض اندام و رقابت با نظام دولتی را داشته اند و می توان از این نهال های کوچک چنان انتظارات شگرفی داشت؟ و آیا اصولاً استراتژی معطوف به متنوع کردن نهادهای مالی از طریق ایجاد مؤسسات اعتباری و بانک های خصوصی، یک استراتژی منطقی و قابل دفاع بوده است یا فقط شعاری بوده برای مقاصد بسیار کوچکتر از آن چه اعلام می شده است؟

- آیا مؤسسات اعتباری غیر دولتی و بانک های خصوصی برای برطرف کردن ضعف مفرط خود در برابر سیستم بانکی دولتی فکری کرده اند و راه حلی به نظرشان رسیده است یا نه؟ و آیا در راه اتحاد و ایجاد همگرایی و تقویت مواضع مشترک - حداقل برای دفاع از حقوق صنفی - و تقویت خود گام هایی را برداشته اند یا فقط سرگرم رقابت های درون سازمانی با یکدیگر و سرخوش از رویای رقابت با سیستم بانکی دولتی هستند؟

- آیا اینگونه مؤسسات برای به دست آوردن سهمی از بازار به طور جدی تصمیم گرفته اند و اقدام کرده اند، یا خوش بینانه منتظر هستند که دولت سهم آنها را در سفره شان بگذارد؟ اگر چنین باشد، آیا می توان به اینگونه نهادها به عنوان رقبای جدی سیستم دولتی امید بست یا این تجربه هم به سرنوشت دیگر تجارب در زمینه خصوصی سازی و گذاری امور تصدی گری اقتصادی به بخش خصوصی دچار خواهد شد؟

بنابراین، در این شماره، به جستجوی پاسخ این پرسش ها برخاستیم و با دکتر رضا شیوا، مدیر عامل مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد، که قدیمی ترین مؤسسه از نوع خود می باشد، به گفتگو نشستیم. آنچه ملاحظه می فرمایید، حاصل این گفتگوست.

○ بسر روی مؤسسات
فروض الحسنه ای که
نهادها و ارگان های
مختلف از آنها حمایت
می کنند، هیچ نظارتی
نیست، و همین نبود
نظارت، باعث شده است
که قدرت مانورشان
افزایش یابد و نسبت به
مؤسسات مالی و
اعتباری در بازار پیشی
بگیرند. این مؤسسات،
خوب فعالیت می کنند،
ولی فعالیتشان در
چارچوبی نیست که
خسودشان تسعیر
کرده اند.

بانک و اقتصاد

یکسان و رقابتی با بانک‌های دولتی رقابت کنند. اما واقعیت این است که مؤسسات اعتباری با محدودیت‌هایی روبرو هستند که بانک‌ها با آن روبه رو نیستند و همین محدودیت‌ها، مانع از ایجاد فضای رقابتی است. اگر بخواهیم در یک شرایط یکسان، رقابت منطقی و عادلانه‌ای وجود داشته باشد، باید این محدودیت‌ها از فیرا راه مؤسسات اعتباری غیر دولتی برداشته شود.

● وقتی که سیاست‌های شما در سطح بنگاه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، مشاهده می‌شود که شما در یک دوره خاص، روند توسعه فعالیت مؤسسه را از نظر فیزیکی و جغرافیایی آغاز کردید. آیا با اتخاذ این سیاست، در جذب منابع هم موفق بوده‌اید؟

○ این رویکرد به خاطر آن بود که در سال‌های نخستین فعالیت، طرح‌های مؤسسات اعتباری در ایران ناشناخته بود و به همین خاطر بود که ما فعالیت‌مان را از شهرستان‌ها شروع کردیم و تلاش بسیاری صورت گرفت تا نام مؤسسه در اذهان عمومی جا بیفتد و این باور همگانی ایجاد شود که مؤسسات اعتباری هم مانند سایر نهادهای پولی، همچون بانک‌ها، خدمات بانکی ارائه می‌دهند.

خوشبختانه در طی این دوره ما توانستیم جایگاه خوبی را در بین مردم پیدا کنیم، چون هدف ما این بود که از طریق حضور فعال در بازار، ضعف‌های سیستم بانکی را جبران کنیم و خوشبختانه در بعضی از سال‌ها ما رشد سه رقمی در جذب منابع داشتیم.

● در حال حاضر، سهم مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد در بازار پول چقدر است؟

○ ببیند، به طور کلی، سهم بانک‌های خصوصی و مؤسسات اعتباری غیر دولتی از بازار پول به نسبت بانک‌های دولتی اندک است، آنهم به خاطر زمان کوتاه فعالیت این مؤسسه و محدودیت‌های مقرراتی و سرمایه‌ای است که بر سر راه توسعه فعالیت مؤسسه وجود داشته است. بنابراین، کلاً در حال حاضر، جمع سپرده‌ها و منابع مؤسسه یک هفتم سهم پایین‌ترین بانک دولتی می‌باشد.

● ماجرای تبدیل مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد به بانک به کجا رسید؟ مدت زیادی است که خبرهای ضد و نقیضی در این زمینه به گوش می‌رسد حاکی از این که مؤسسه در آستانه تبدیل شدن به بانک است؟

○ همانطوریکه اطلاع دارید، مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد، تنها مؤسسه اعتباری بود که قبل از آن که سایر مؤسسات مجوز فعالیت خود را از بانک مرکزی دریافت کنند، مجوز فعالیت خود را اخذ کرد. پس از آن، برای آن که بانک مرکزی، مجوز بانک شدن را برای مؤسسه صادر کند، قرار شد که تمام شروط آنها را برآورده کنیم. یکی از شرایط تبدیل شدن مؤسسه به بانک هم تبدیل وضعیت سهام مؤسسه از «سهامی خاص» به

● جناب دکتر شیوا! ضمن تشکر به خاطر شرکت در این مصاحبه، اگر اجازه بفرمایید به عنوان مقدمه این بحث عام، از مؤسسه تحت مدیریت خود شما شروع کنیم. بنابراین، در ابتدا بفرمایید که ارزیابی خودتان از روند فعالیت مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد چیست و این مؤسسه چه جایگاهی را توانسته است به دست آورد؟

○ مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد، اولین مؤسسه‌ای است که بعد از انقلاب در زمان نخست وزیری آقای مهندس میرحسین موسوی مجوز فعالیت خود را دریافت کرد و از سال ۱۳۷۴ تصمیم گرفت که فعالیت خود را توسعه دهد. از آن روز تا به امروز، فعالیت این مؤسسه گسترش یافته و همواره تلاش کرده است تا همسای بانک‌های دولتی، نیازهای مالی جامعه را

▲ دکتر رضا شیوا: هنوز فضای رقابتی در نظام بانکداری کشور ایجاد نشده است.

بر طرف کند. از سوی دیگر، مهمترین هدف مؤسسه این بوده است که با جذب منابع سرگردان، این منابع را به سوی امور تولیدی هدایت کند.

مسئولان بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار هم این مؤسسه را به عنوان یک گزینه برای مؤسسه‌های اعتباری قلمداد کرده و به دنبال آن بوده‌اند که بر تعداد این مؤسسات افزوده شود. همانطوریکه اطلاع دارید، ابتدا مجوز مؤسسات اعتباری غیردولتی صادر شد و سپس وقتی دیدند که عملکرد خوبی دارند، بحث گسترش این گونه مؤسسه‌ها مطرح شد. بنابراین، این مؤسسات ایجاد شدند تا بتوانند در یک فضای

○ مجمع عمومی مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد مجوز فروش سهام مؤسسه را صادر کرده و به زودی حدود ۲۰ درصد سهام این مؤسسه، یعنی تعداد دو میلیون سهم هزار تومانی، از طریق یکی از بانک‌های دولتی عرضه می‌شود.

«سهامی عام» بود. ما اکنون در حال ارزیابی وضعیت سهام خود هستیم. بنابراین، دارایی‌های مؤسسه مورد ارزیابی مجدد قرار گرفته و چند روز پیش هم مجمع عمومی مؤسسه مجوز فروش سهام مؤسسه را صادر کرد و شما اولین روزنامه‌نگاری هستید که از این موضوع با خبر می‌شوید.

● **سهام مؤسسه چگونه عرضه می‌شود؟ و پذیردنویسی آن به چه صورت است؟**
 ○ ما تصمیم داریم که تعداد ۲ میلیون سهم هزار تومانی مؤسسه را از طریق یکی از بانک‌های دولتی عرضه کنیم.

● **به این ترتیب، ذخیره قانونی مؤسسه نزد بانک مرکزی هم افزایش می‌یابد؟**
 ○ ما اکنون یک مقدار ذخیره داریم، و به طور قطع، این مقدار افزایش خواهد یافت.

● **آن وقت شروط بانک مرکزی برای بانک شدن مؤسسه اجابت شده است؟**
 ○ اولین شرط، تبدیل سهام شرکت به سهامی عام بود که ابتدا این شرط و بعد از آن، پذیردنویسی سهام مؤسسه انجام خواهد شد.

● **چند درصد سهام مؤسسه به عموم واگذار می‌شود؟**
 ○ حدود ۲۰ درصد.

● **چرا این میزان؟ آیا این میزان پذیردنویسی، برای بانک شدن مؤسسه کافی است؟**

○ این موضوع مبتنی بر توافقی است که با بانک مرکزی صورت گرفته است. در این مقطع، فعلاً همین میزان سهم عرضه می‌شود و در مرحله بعد، برای تبدیل مجوز فعالیت مؤسسه از حالت مؤسسه اعتباری به بانک، افزایش سرمایه‌ای که برای بانک شدن لازم است، صورت خواهد گرفت.

● **در چه زمانی درخواست مجوز فعالیت‌های بانکی و تأسیس بانک بنیاد را به بانک مرکزی ارائه می‌کنید؟**

○ آینده چندان قابل پیش‌بینی نیست. ما امیدواریم که این مقطع هر چه زودتر شروع شود و پایان پذیرد و بلافاصله بعد از این مقطع، ما تقاضای خود را به بانک مرکزی ارسال می‌کنیم.

● **فکر می‌کنید که آن وقت در شرایط فعالیت شما تغییر عمده‌ای ایجاد خواهد شد؟**

○ **بانک شدن کمتر محدودیت دارد و مؤسسه بودن بیشتر.** اگر با همین نام «مالی و اعتباری» هم محدودیت‌ها را بردارند، زیاد فرق نمی‌کند.

● **این محدودیت‌ها چیست؟**
 ○ در حال حاضر، ما دسته چک نداریم. بالاخره یک عده از افرادی که با ما کار می‌کنند، مایل هستند که دسته چک هم

داشته باشند، به خاطر این که امروزه، در اقتصاد کشور ما، چک به عنوان پول تلقی می‌شود و خیلی از کارها با چک انجام می‌شود، مگر این که جایگزینی برای چک بیابید. ضمناً باید توجه داشته باشیم که تا وقتی نتوانسته‌ایم جایگزین درستی برای چک پیدا نکنیم، اگر چک را حذف کنیم، خیلی از فعالیت‌های اقتصادی مختل می‌شود.

علاوه بر این، ما اجازه فعالیت و ارائه خدمات ارزی را هم نداریم و این خود به خود محدودیت‌های زیادی را برای فعالیت مؤسسات مالی و اعتباری به دنبال دارد.

● **شما بخشی از عمده فعالیت‌تان در خارج از پایتخت است. آیا مؤسسات قرض‌الحسنه رقیب جدی برای شما در شهرستان‌ها هستند؟**

○ همانطور که می‌دانید، مؤسسات قرض‌الحسنه دو نوع هستند: نخست، مؤسسات قرض‌الحسنه‌ای که پشتیبان دارند و یک نهاد یا ارگان یا سازمان پشت سر آنها است. این دسته از صندوق‌ها، قوی هستند و تعدادشان هم زیاد است. این گونه صندوق‌ها، اکثراً به خاطر این که وابسته به آن نهاد و ارگان هستند، در هر جا که آن نهاد وجود دارد، آنها هم به اصطلاح محلی را گرفته‌اند و مؤسسه قرض‌الحسنه زده‌اند و از آنجایی که نظارت چندانی بر روی آنها نیست، آزادی عمل دارند و توان مانور آنها بیشتر است. در حالی که اگرچه ما هنوز به طور کامل در چارچوب مسایل و مقررات بانک مرکزی قرار نگرفته‌ایم، ولی با این حال، تمام گزارش‌های تفصیلی، هفتگی، روزانه و ماهانه مؤسسه مالی و اعتباری بنیاد پیوسته در اختیار بانک مرکزی قرار می‌گیرد.

می‌خواهم بگویم که وقتی مؤسسه‌ای تحت نظارت هیچ جایی نباشد، طبیعتاً قدرت مانورش بیشتر است و وقتی هم که قدرت مانور داشته باشد، می‌تواند نسبت به رقبای دیگری که دارد، بهتر عمل کند. رویهمرفته، این نوع مؤسسات خوب فعالیت دارند، ولی فعالیتشان در چارچوبی است که خودشان تعریف کرده‌اند.

ولی بعضی از مؤسسات هم وجود دارند که قرض‌الحسنه هستند و پشتیبان به آن معنی ندارند. در واقع، تعدادی افراد جمع شده‌اند و یک مؤسسه قرض‌الحسنه زده‌اند. به نظر من، آنها برای اقتصاد کشور خطرناک هستند و هر چه سریع‌تر باید تکلیف این مؤسسات مشخص شود. همان طوری که می‌دانید، الان در کشور خبرهای مختلفی منتشر می‌شود حاکی از این که بعضی از آنها ورشکست شده‌اند و در صورت ادامه حیات مشکل پیدا می‌کنند، به خاطر اینکه اقتصادی عمل نمی‌کنند. بنابراین، باید به هر حال، یک تشکیلاتی آنها را تحت کنترل و نظارت داشته باشد، به نحوی که نتوانند هر کاری را که می‌خواهند، انجام بدهند و موظف شوند که در یک چارچوب قانونمند عمل کنند. در واقع، اگر این گونه صندوق‌ها به صورت قانونمند و ضابطه‌مند در نیایند و مقررات و ضوابط حاکم در کشور را رعایت نکنند، خیلی صدمه‌پذیر خواهند بود و در عین حال، می‌توانند خیلی سریع به منافع عمومی صدمه بزنند، کم‌اینکه در

○ **واگذاری سهامی از بازار پول به بخش خصوصی، معنا ندارد. بخش خصوصی باید سهم بازار را تصاحب کند.**

ما هم امیدواریم که در آینده، با افزایش نهادهای خصوصی و بانکها و مؤسسات غیردولتی، به نوعی یکسانسازی شرایط برای همه دست یابیم و شاهد یک بازار رقابتی واقعی باشیم.

● تصور می‌کنید که بانکهای دولتی با توجه به منابع و اختیاراتی که دارند، اجازه می‌دهند که بانکهای غیردولتی در شرایط یکسان یا آنها فعالیت کنند؟
○ مقاومت آنها جدی نخواهد بود، چون سرنوشت این کار در اختیار بانکهای دولتی نیست، بلکه وزارت اقتصاد و دارایی و بانک مرکزی هستند که در این مورد سیاستگذاری و تصمیم‌گیری می‌کنند. مسلماً اگر چنین تصمیمی به نفع کل

کشورهای شرق آسیا و ترکیه دیدیم که خیلی از بانکها و مؤسسات اعتباری به علت برخی از مسائلی که اتفاق افتاد، ورشکست شدند و صدمات بسیار زیادی را به دولت و اعتبار نظام پولی و کشور زدند. بنابراین، انضباط در کارهای مالی اهمیت زیادی دارد.

● آقای دکتر! شما اشاره کردید که توسعه نهادهای پولی غیردولتی به خاطر ایجاد فضای رقابتی برای فعالیت نظام بانکی دولتی بوده است. اکنون فکر می‌کنید که این فضای رقابتی به وجود آمده است؟
○ خیر، هنوز آن فضای رقابتی مورد نظر ایجاد نشده است

▲ دکتر تسنوا: اگر بازار رقابتی منطقی و عادلانه می‌خواهیم، باید محدودیت‌ها را برداریم.

سیستم اقتصادی کشور باشد، حتماً این کار را می‌کنند. در حال حاضر هم به نظر می‌رسد که مقامات مسوول به این جمع‌بندی رسیده‌اند که توسعه بانکها و مؤسسات غیردولتی به نفع اقتصاد کشور است و به همین دلیل، این نظام را توسعه می‌دهند. بنابراین، صرفنظر از خواستن یا نخواستن بانکهای دولتی، باید منافع مملکت را در نظر بگیریم.

● گفته می‌شود که در نظر است تا ۵۰ درصد عملیات بانکی به بانکهای غیردولتی و خصوصی واگذار شود. فکر می‌کنید که چنین چیزی امکانپذیر است؟

○ واگذاری بازار به این صورت که عنوان می‌شود، معنی ندارد. به عبارت دیگر، نهادهای غیردولتی باید بازار را تصاحب کنند. یعنی به این صورت نمی‌شود که شما مثلاً به سپرده‌گذار بگویید که از این به بعد، بروید و سپرده‌هایتان را در بانکهای غیردولتی بگذارید.

باید بانکهای خصوصی و مؤسسات اعتباری غیردولتی جذابیت لازم را ایجاد کنند تا مردم به سوی آنها بیایند. در آن

و ما هنوز در شرایط رقابتی قرار نگرفته‌ایم. در حال حاضر، ما کارهایی را انجام می‌دهیم که یک نهاد دولتی هم می‌تواند آن را انجام دهد.

در واقع، بازار رقابتی که ما در گذشته از آن صحبت می‌کردیم، هنوز به آن معنی ایجاد نشده و دلیل عمده‌اش هم این است که الان خود سیستم بانکی ما دارای یک سری محدودیت‌هاست. از طرف دیگر، برای بانکهای غیردولتی و مؤسسات غیردولتی هم یک سری محدودیت‌هایی وجود دارد. از طرف دیگر، در یک بازار رقابتی کسانی که می‌خواهند با یکدیگر رقابت کنند، باید شرایط یکسان داشته باشند، یعنی سیستم دولتی و سیستم غیردولتی باید دارای شرایط یکسان باشند.

● یعنی در حال حاضر، یک بازار الیگاپلی (انحصار چند جانبه) وجود دارد؟

○ به نوعی این بازار وجود دارد. به هر حال، زمان می‌برد تا این مؤسسات غیردولتی بتوانند جایگاه خودشان را تثبیت کنند.

○ تبلیغاتی که از سوی بسانکهای دولتی می‌شود، نشان می‌دهد که احساس خطر زیادی می‌کنند و برای همین است که خدماتشان را گسترش می‌دهند.

شرایط، بانک‌های دولتی هم باید جذابیت و تنوع خدمات خود را افزایش دهند و از سهم بازار خود دفاع کنند.

بنابراین، واگذاری به این معنای دستوری اصلاً معنی ندارد. سود بیشتر با خدمت بیشتر و بهتر، مهمترین مسأله‌ای است که یک بانک خصوصی با آن روبه رو است.

● با توجه به اینکه در حال حاضر، شمار مؤسسات مالی غیردولتی افزایش یافته، آیا حساسیت و رقابت آنها در برابر شما افزایش نیافته است؟

○ به طور کلی، تمام مسوولان پولی و مالی کشور خیلی تأکید دارند که بانک‌ها خدمات بیشتر و بهتری را ارائه کنند و به سیستم رایانه‌ای مجهز شوند. به همین علت، خیلی از بانک‌های دولتی با بانک‌های غیردولتی به خوبی رقابت می‌کنند. تبلیغاتی هم که از سوی بانک‌ها می‌شود، نشان دهنده این واقعیت است که آنها احساس خطر زیادی می‌کنند و برای همین است که خدماتشان را گسترش می‌دهند و تبلیغ می‌کنند که «ما درصدد هستیم که خدمات بهتری بدهیم». این درصدد بودن برای ارائه خدمات بهتر، نشان از این دارد که آنها نیاز به حفظ مشتری دارند و سعی می‌کنند که مشتری‌هایشان از دست ندهند. به هر حال، وجود همین مؤسسات و بانک‌های غیردولتی باعث شده است که آنها هم به تکاپو بیفتند و خدماتشان را به نحو مطلوب‌تری ارائه دهند.

● اگر رقابت بین بانک‌های دولتی و خصوصی، در بین خود مؤسسات غیر دولتی و نهادهای خصوصی هم ایجاد شود، آیا فضای بازار رقابتی‌تر نخواهد شد؟ و اصولاً چنین رقابتی را احساس می‌کنید؟

○ فعلاً خیر، ولی امیدوارم که این اتفاق بیفتد، یعنی فلسفه افزایش مؤسسات و بانک‌های غیردولتی هم همین بوده است. بنابراین، باید تعداد آنها به اندازه قابل توجهی برسد تا بتوانند با هم‌دیگر رقابت داشته باشند و این امر زمانی اتفاق می‌افتد که هر مؤسسه بکوشد تا بهترین خدمات را ارائه کند و کارایی و سودآوری بهتری داشته باشد. اما در حال حاضر، چون تعداد آنها قابل توجه نیست و تقاضا برای خدمات بانکی هم خیلی زیاد است، لذا آن فضای رقابتی که ما انتظار داریم، بوجود نیامده است.

● آیا شما زمینه‌ها و مقدمات تحول در بازار پول را آماده می‌دانید؟

○ تحول در بازار پول را در صورتی شاهد خواهیم بود که مسوولان به طور جدی و عالمانه و با در نظر گرفتن وضعیت اقتصادی کشور، این موضوع را پیگیری و دنبال کنند.

اگر به طور جدی کمیته‌ای از بانکداران مجرب و متخصص گرد هم آیند و راهکارهایی را برای رفع موانع توسعه بازار پول بیابند، حتماً در بازار پولی کشور تحول ایجاد خواهد شد، وگرنه هیچ تحول خاصی در بازار رخ نخواهد داد.

از سوی دیگر، بانک مرکزی و یا هر نهادی که مسوول است، باید بر این سیستم نظارت داشته باشد، ولی در عین حال، این نظارت هم نباید به این سو حرکت کند که مانع از افزایش رقابت شود. اگر سیستم‌های نظارتی انعطاف لازم را داشته باشند، رقابت بین این نهادها داغتر می‌شود. بنابراین، نهادهای پولی نباید کاملاً رها باشند و در همان حال، نباید هم همه چیز به آنها دیکته شود، بلکه باید دانشمندان و مسوولان اجرایی فن بنشینند و ضوابط، مقررات و دستورالعمل‌هایی را که باید حاکم بر بازار باشد، تعیین کنند.

به نظر من، اگر بانک مرکزی ضوابط و مقررات بیشتری را وضع و اعمال کند، قدرت مانور این مؤسسات کمتر خواهد شد و همه چیز دیکته‌ای می‌شود و دیگر شرایط و فضای رقابتی به وجود نخواهد آمد. به عنوان نمونه، اگر بانک مرکزی ضوابط مربوط به تعیین نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌ها، نرخ سود تسهیلات، میزان تسهیلات و نوع و شرایط اعطای تسهیلات را به صورت دستوری به مؤسسات تحمیل کند، مؤسسات مالی هم ناگزیر مجری همین مقررات دیکته شده می‌شوند، ولی اگر این مؤسسات در برخی از زمینه‌ها و به طور نسبی آزاد باشند، در آن صورت، همین آزادی نسبی باعث بروز تحول و ارتقای سطح خدمات آنها خواهد شد.

● مجدداً از جنابعالی تشکر می‌کنیم و امیدواریم که زمینه‌های لازم برای تحقق اهداف اولیه در زمینه تأسیس مؤسسات مالی و اعتباری خصوصی و بانک‌های غیردولتی فراهم شود و به زودی شاهد ارتقای سطح خدمات تمامی مؤسسات فعال در این بازار باشیم.

○ نهادهای پولی نباید کاملاً رها باشند، و در همان حال، نباید همه چیز به آنها دیکته شود.

برگه اشتراک

تاریخ .....

نام و نام خانوادگی مشترک: .....

سن: .....

شماره‌های درخواستی: از شماره .....

نشانی پستی: .....

شماره تلفن تماس: .....

شغل: .....

تحصیلات: .....

تا شماره .....

.....

مشترک گرامی * هزینه اشتراک مجله برای شش ماه ۱۸۰۰۰ ریال و برای یک سال ۳۶۰۰۰ ریال است. لطفاً هزینه اشتراک را به حساب بانکی شماره ۲۷۸۹۰۳۰۰۱ نزد شعبه سامان بانک تجارت (کد ۳۲۴) واریز کنید و فتوکپی رسید بانکی را همراه با برگه اشتراک تکمیل شده به نشانی زیر بفرستید:

تهران/ خیابان حجاب / کوچه سوم / شماره ۱۳ / صندوق پستی: تهران / ۱۳۱۵۵-۵۵۴۸